

dog var han ikke fornøjet, thi han vilde have, at vi skulde have gjort endnu større Spring end dem, vi gjorde. Jeg kan derfor godt forslaa, at de ærede Medlemmer, der den Gang lyttede til hans Røst og fremdeles lytte til den, nu dømmne saa haardt om det foresliggende Forslag. Jeg for min Part tror nu, at hans Betragtning er enestaaende — nei, jeg siger, at den er ensidig ligeoverfor det hele Borgerforsamfund. Man taler om Grundloven; men, mine Herrer! hvad siger Grundloven? Grundloven har en Paragraf, om hvilken ikke alene jeg, men ogsaa Mænd, der stode paa den modsatte Side af mig i den grundlovgivende Forsamling, have udtalt, at den slet ingen Mening havde; thi hvad vil det sige, at „alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle hæves ved Lov“? Fortolkningen af denne Paragraf er jo overladt til hver enkelt Mand efter hans subjektive Overbevisning om, hvad det almene Vel kræver; der er ikke nogenjomhelst objektiv Forklaring tilstede om denne Paragrafs Mening, og de, der i 1857 havde Allemest imod Friheden, kunde ligesaa godt beraabe sig paa denne Paragraf som de, der nu ville gaa meget videre. Denne Paragraf maa man sandelig ikke beraabe sig paa fra noget af de forskjellige Standpunkter, thi den giver Ingen Medhold. — Saa taler man om, at man her foreslaar at indskrænke Bevillingsmyndigheden. Men i alle andre Forhold anfer man over, at vi i de Love, vi have vedtaget, have givet vedkommende Minister Bevillingsmyndighed, hvor vi ikke paa nogenjomhelst Maade kunne undgaa at give ham den, og hvor vi fandt det nødvendigt at give ham den. Dengang anfaa man det ogsaa for nødvendigt at give Bevillingsmyndighed; men mine Herrer, hvad der dengang var nødvendigt, er ikke nødvendigt nu. Hvorfor gav man dengang Ministeren Bevillingsmyndighed i forskjellige Retninger? Var det ikke for at mildne Overgangen? Var det ikke for at aabne en Mulighed til at afhjælpe de Ulemper, der fremkom, hvor nye Love kom til at gjøre Indskrænkninger eller Begrænsninger, der kunde falde haardt paa enkelte Steder, var det ikke derfor, at vi gave denne Bevillingsmyndighed? Men ere disse gamle Forhold ikke nu ubjevne? Hvad der kunde være at ubjevne i disse gamle Forhold, er nu ubjevnet, og nu at ville vedligeholde hele denne Bevillingsmyndighed i samme Grad, er noget ganske Andet, end hvad vi dengang gjorde i en anden Hensigt. — Om Forbrugsforeninger har man talt. Jeg kan ikke tro, at noget eneste Medlem kunde ville tale imod Bestemmelserne i saa Henseende, saaledes som de ere komne fra Landstinget; thi det forekommer mig dog aldeles klart, at man ikke kan forlange, at der skal lægges Byrder paa Næringsdrivende, som ikke ere Næringsdrivende. Jeg synes, at det er en Urimelighed at forlange,

at de, der ikke ere Næringsdrivende, skulle svare samme Byrder og løse samme Næringsbevis som de, der virkelig ere Næringsdrivende. Sagen er imidlertid den, at Forbrugsforeningerne efter min Mening ere underkastede flere Indskrænkninger, end de burde være, og hvad her staa, er, som den ærede sidste Læser ogsaa sagde, saa selvfølgelig, at man ikke skulde tro, at det var nødvendigt at sige det; men efter den Udvikling, Forholdene have faaet i de senere Aar, har det været nødvendigt at udtale, hvad her er udtalt, naar man ikke vil have Noget bestaaende, som man ikke anfer for rigtig. — Skipperne! Ærede Medlemmer have talt om, at det var til Fordel for Kjøbstæderne, at man indskrænkede Kjøbstædernes Rettigheder; men af de Skipperne, som løbe til Kjøbstæderne og der sælge forskjellige Varer, bo vistnok lige saa mange paa Landet som i Kjøbstæderne. Naar man overhovedet ikke vil stryge alle Grændser, naar man ikke vil give fuldstændig Frihed, men vil beholde nogle Begrænsninger hist og her, saa ser jeg ikke, hvorledes man vil kunne undgaa at paalægge Skipperne at svare en Afgift. Hvorfor skulle disse kunne ligge flere Dage og udsælge i Smaat og Stort, hvad de komme med til Byens Folk, uden at svare en Smule Afgift til Byens Kammertasse? — Med Hensyn til Prøvehandelen vil jeg sige det Samme. Det ærede Medlem, der talte saa stærkt imod, at man ikke vilde have, at Folk skulde kunne vende omkring baade i Kjøbstæderne og paa Landet og falholde forskellige Kjøbmandsvarer, yttrede, at det vilde være urimeligt at forlange, at Folk, som kunde kjøbe saadanne Varer ved deres Dør, ikke skulde have Lov dertil. Ja, dette vilde være rigtig, dersom man vilde stryge alle Grændser og give fuldstændig Frihed, hvad jeg gjerne skulde gaa med til, dersom man nu skulde danne et nyt Borgerforsamfund; men vi staa ikke som de, der skulle danne et nyt Borgerforsamfund, vi staa som de, der i mange, mange Menneskealdrer have levet under store Indskrænkninger med Hensyn til Erhverv, og disse Forhold forandres sandelig ikke saa hurtigt, at man paa engang tør gjøre Overgang til det absolut Frie. Hvis man altsaa finder det nødvendigt endnu at beholde nogle Indskrænkninger, da ser jeg ikke, hvorledes man kan stille sig som Forsvarer for den Fordring, at Folk skulde kunne løbe omkring paa Landet med Varer til de forskjellige Beboere. — Hvad det angaar, at Overtrædelse af Næringsloven skulde undergives offentlig Paatale, da forekommer det mig, at en saadan Bestemmelse er nødvendig; thi hvad vilde ellers disse Begrænsninger sige? Mine Herrer! vil man beholde Begrænsningerne, saa maa man træffe denne Bestemmelse, thi Begrænsningerne betyde Intet, naar den enkelte Næringsdrivende, som kræntes ved Overtrædelsen, først skal søge om juridiske Beviser, og saa paa